

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΝΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή
διά τήν 30 Μαρτίου 1969

Όμιλοσν : ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ - ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ
Τ ρ α γ ο υ δ ε : ΜΟΥΖΑΣ - ΛΙΓΝΟΣ .

Συνολικά 133

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τήν περασμένη Κυριακή, Δημήτρη, μέ πήγες στό Καφέ Τσουράπι πίσω από τά Πευκάκια, μέ πήγες στό λογοτεχνικό καφενεύο τόν Μαύρο Γάτο, μέ πήγες καί στόν Νέο Δρόμο, τήν Λεωφόρο 'Αλεξάνδρας... Είμαι περίεργος νά ίδω ποσ θά μέ πās σήμερα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Λογαριάζω νά πᾶμε μιά βόλτα ἴσαμε τοῦ Γεραμάνη τό Πεθιο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό 'χω κι 'ἄλλοτε ἀκουστά αὐτό τό πεθιο τοῦ Γεραμάνη, μά ποτέ δέν κατάφερα νά μάθω ποσ ἀκριβῶς ~~ἦταν~~ ἦτανε καί γιατί ἔχει μείνει τόσο ὀνομαστό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιά καί βρεθήκαμε στόν Νέο Δρόμο τῆς παλιᾶς ἐποχῆς, δηλαδή τήν σύγχρονη Λεωφόρο 'Αλεξάνδρας, ἄς τραβήξωμε λίγο πιό πάνω, ἔως τό γήπεδο τοῦ Παναθηναϊκοῦ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί θά συναντήσωμε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τίποτε. 'Ερημιά. 'Ερημιά καί τό μέγα ἔλεος. Πολύ ἀργότερα, γύρω στά 1900, κτίσθηκε στίς ἀρχές τῆς Λεωφόρου 'Αλεξάνδρας ἡ Αὐστριακή 'Αρχαιολογική Σχολή πού εἶναι σήμερα ἡ Αὐστριακή Πρεσβεία, στό ἴδιο ἐκεῖνο κτίριο καί λίγο πιό κάτω τό Λύκειον Κωνσταντινίδη, πού ἔγινε ἀργότερα πάλι Λύκειον Μίνας 'Αηδοнопούλου. 'Εκεῖ ὅπου βρίσκειται σήμερα τό θέατρο Μετροπόλιταν ὑπῆρχε ἕνα τεράστιο μαντρωμένο οἰκόπεδο ὅπου λειτουργοῦσε τό γήπεδο τοῦ τέννις τοῦ Λυκείου Κωνσταντινίδη.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Βιάζομαι νά φτάσωμε στοῦ Γεραμάνη τό Πεθιο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ας προχωρήσωμε καί θά φτάσωμε. Λοιπόν τό πεθιο αὐτό, ἕνα τεράστιο πραγματικά πεθιο σάν πλάτανος, βρισκότανε μόνο του χωρίς ἄλλα δέντρα τριγύρω, ἀπέναντι στό σημερινό γήπεδο τοῦ Παναθηναϊκοῦ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' αυτός ὁ περιλάλητος Γεραμάνης τί ἦτανε ; 'Ιδιοκτητῆς τοῦ πεύκου ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι μόνο τοῦ πεύκου, ἀλλὰ ἰδιοκτητῆς τῆς περιοχῆς. Τό πεῦκο ἦτανε τό κέντρον τοῦ κτήματός του. 'Εκεῖ καθότανε ὁ Γεραμάνης ἔξω παλαιός ἀθηναῖος καί ἔβουσε τά ~~φρέσκα~~ κατσίκια του. ~~ἔξω~~

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κτηνοτρόφος ἦτανε ὁ Γεραμάνης ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εἶχε κατσίκια καί πρόβατα πολλά. Καί κἄθε πρωῖ, κατὰ τίς ~~ἑπτά~~ ἑπτὰ ἔπαιρνε τό κοπάδι του ὁλόκληρο, μέ τά δύο τσοπανόσκυλα πού εἶχε καί κατηφόριζε τήν Λεωφόρο 'Αλεξάνδρας ἕως ἐκεῖ ὅπου βρίσκειται σήμερα ἕνα κέντρον : Σ ὄ ν ι α. Κατηφόριζε λοιπόν ὡς ἐκεῖ καί περίμενε τοὺς γαλατάδες νά 'ρθοῦνε νά πουλήσῃ τό γάλα πού ἄρμεγε ἐπὶ τόπου καί τό πουλοῦσε χονδρικῶς μιά δεκάρα τήν ὀκτῶ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιά δεκάρα τήν ὀκτῶ τό γάλα. Καί θά ἦτανε γάλα ἀγνό καί φρέσκο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εκείνη τήν ὥρα τό ἄρμεγε. "Υστερα τό παραλαβαίνανε οἱ γαλατάδες μέ τίς καρδάρες καί γυρίζανε στά σπίτια, ὅπου τό πουλοῦσαν φυσικῶς νερωμένο, γιατί καθ' ὁδόν ἢ μιά καρδάρα γινότανε διπλή.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ομως τήν ἐποχὴ ἐκείνη, γυρίζανε καί κατσικάδες στοὺς δρόμους τῆς 'Αθήνας μέ τίς κατσίκες τους καί τίς ἄρμέγανε μπροστά στίς νοικοκυρές πού βγαίνανε μέ τά κατσαρολάκια. 'Αλλά κι' αὐτό τό δηθεν ἀσφαλές σύστημα, τό καταστρατηγούσανε οἱ κατσικάδες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτό ποῦ τό ξέρεις Γιάγνο ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Εσύ μου τό 'χεις πεῖ, τό ξέχασες ; 'Ο κατσικάς γύριζε στοὺς δρόμους μέ τίς κατσίκες του. Δέν ὑπῆρχαν τότε αὐτοκίνητα γιὰ νά φοβᾶται μήν χάσῃ καμμιά κατσίκα ὁ πλανόδιος γαλατᾶς. Οἱ νοικοκυράδες βγαίνανε στίς πόρτες μέ τά κατσαρολάκια τους καί ὁ κατσικάς ἄρμεγε μπροστά στά μάτια τους τίς κατσίκες. Κι' ὅμως εὑρίσκει εὐκαιρία καί εἶχε τρόπο νά νερώσῃ τό γάλα πού

ἄρμεγε ἐκεῖνη τήν στιγμή. Στήν ἐσωτερική τσέπη τοῦ σακακιοῦ του εἶχε ἓνα μπουκαλάκι ὁ κατσικᾶς, ἓνα μπουκαλάκι μέ νεράκι καθαρό. Καθώς ἔσκυβε ὁ κατσικᾶς, ἔβαζε μέσα στό δοχεῖο του καί λίγο νερό καί ἡ νοικοκυρά ἔφευγε εὐχαριστημένη ὅτι πήρε ἀγνό γάλα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάνιο, τά θυμᾶσαι βλέπω. " Ἄλλως τε αὐτό τό ἀναφέρει καί ὁ μεγάλος ~~αἰσθητὴς~~ σατυρικός χρονογράφος τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας ὁ Σουρῆς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί πάλι θα σέ καταπλήξω, γιατί θυμᾶμαι καί τούς σχετικούς του στίχους πού μου εἶχες πεῖ κάποτε :

Στά γεγονότα τῆς ζωῆς, μικρά τε καί μεγάλα,
τά βάσανα, τούς ἔρωτες, τίς λύπες, τούς μελάδες,
πολλάς φορές μέ πείραξε τό κατσικίσιο γάλα
γιατί πολύ τό νόθευαν κι' οἱ τότε γαλατάδες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάνιο. Κι' ἕνας ἄλλος ~~αἰσθητὴς~~ σατυρικός ποιητής, ὁ Κόικιος ἔσατύριζε τήν ἔλλειψη τοῦ νεροῦ πού ἐμάστιζε τότε τήν Ἀθήνα καί ἔγραφε :

Στόν καλό μας τόν καιρό,
πῶς νά ἔχωμε νερό
ἀφοῦ τώρα στήν Ἀθήνα
μᾶς τό παίρνουν στάλα-στάλα
καί τό ρίχνουν στήν ρετσίνα
καί τό ρίχνουνε στό γάλα !
Κι' ἔτσι τώρα γιά μεράκι
δάν διψᾶμε γιά νεράκι
νέοι γέροι στήν Ἀθήνα
στά πολλά μας τά δεινά
κοπανᾶμε τήν ρετσίνα
καί ἡ δίψα μας περνᾶ !

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τραγική ὄμως θά ἦτανε ἡ κατάστασι στήν παλιᾶ Ἀθήνα μέ τήν ἔλλειψη τοῦ νεροῦ.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τραγική δέν θά πῆ τίποτε. Σκέφου ὅτι ὁ Δῆμος εἶχε ὑπαλλή-
λους πού γυρίζανε τίς ἀθηναϊκές γειτονιές μέ μεγάλα σιδε-
ρένια κλειδιά, σέ σχῆμα Ταυ, γιά ν'ανοίγουν τό νερό ἐκ
περιτροπῆς στίς διάφορες συνοικίες. Τότε γινότανε σάλος στήν
γειτονιά. Ὅσα σπίτια εἶχανε παροχέτευσι ὕδατος, βλέπανε
τήν κεντρική τους βρύση στήν αὐλή νά στάζει νερό καί φροντί-
ζανε νά μαζεύουν μέ ντενεκέδες γιά νά τό ρίχνουν σέ τεπόζιτο
γιά νά 'χουνε νερό τήν ἐπομένη μέρα πού δέν θά περνοῦσε ὁ
περίφημος ὑπάλληλος τοῦ Δήμου, ὁ νεροκράτης, ὅπως τόν λέγανε.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μά καλα δέν ὑπῆρχε τότε ἡ περόφημη Δεξαμενή, ἐκεῖ κοντά στό
Κολωνάκι πού ἐφωδίαζε τούς ἀθηναίους μέ νερό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἡ Δεξαμενή ὑπῆρχε μέ πόσο νερό μποροῦσε νά μαζεύη γιά νά ποτί-
ζη μιᾶ πόλι πού διαρκῶς μεγάλωνε ; Κι' ὅμως μ' ὅλη τους τήν δίψα
οἱ ἀθηναῖοι τό ρίχνανε τότε στήν καντάδα γιά νά ξεχάσουνε τά
καθημερινά τους βάσανα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἡ καντάδα ἦτανε ἡ νυκτερινή ψυχαγωγία τῶν ἀθηναίων. Καί μιᾶ
ἀπό τίς περιφημότερες καντάδες τῆς ἐποχῆς, θά μᾶς τήν θυμίσουν
τώρα ὁ Μουζᾶς μέ τόν Λιγνό. Ξέρεις ποιᾶ ; Τήν πεταλοῦδα τοῦ
Νικολάου Κοκκίνου πού ἔχει καί μελωδία γλυκειά καί στίχους
χαριτωμένους καί λογικούς.
- ΜΟΥΖΑΣ-ΛΙΓΝΟΣ (Τραγουδι μέ συνοδεία πιάνου) Μιᾶ πεταλοῦδα νά 'μουννα
νά πέταγα σίμά σου
στά χεῖλη σου πού ἀνθίζουνε
τά δυό τρεαυτάφυλλά σου.
Νά δρόσιζα τά χεῖλη μου
τά πολυδιφασμένα
πού ἀπ' τῆς καρδιάς τοῦς στεναγ-
μοῦς
τά ἔχω μαραμένα !
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Θά ἤθελα πολύ νά ξαναγυρίζαμε στό πεδίο τοῦ Γεραμάνη
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅχι μόνο νά γυρίσωμε Γιάγκο, μά νά πάρωμε καί μιᾶ πέτρα
νά πετάξωμε. Ποιός θά τήν φτάση πιό μακριά.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί θέλεις νά πῆς ; "Ότι ὁ περίφημος αὐτός Γεραμάνης ἔκανε καί λιθοβολία ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όχι, οἱ ἄλλοι κάνανε λιθοβολία. Ὁ Γεραμάνης καθότανε κάτω ἀπὸ τὸ πευκο του. Αὐτός ὤριζε καί διαφέντευε ὅλη τὴν περιοχὴ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἦτανε δική του ; Κτῆμα του ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποιὸς ἤξερε ; Μιὰ φορά τὴν παρουσίαζε γιὰ δική του καί λογαριαζότανε ὁ Γεραμάνης γιὰ ἰδιοκτητή. Οὔτε χαρτιά ὑπῆρχαν οὔτε συμόλαια, οὔτε κτηματολόγιο καί συμβολαιογράφοι. Ὅποιος ἤθελε κατελάμβανε ἓνα κομμάτι γῆς καί τὸ λογάριάζε γιὰ δικό του. Ὑστερα ἄρχιζε καί πουλοῦσε.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πουλοῦσε κι' ὄλας ; Βέβαια... δέν λέγαμε πρὸ ἡμερῶν γιὰ τὸν τοῦρκο πού πούλησε τὸ ἀμπέλι του γιὰ τριακόσιες δραχμές ἐκεῖ ὅπου ἔγινε τὸ πολυτεχνεῖο ἀργότερα ; Κάτι ἀνάλογο θά 'κανε κι' ὁ Γεραμάνης μέ τὸ πευκο του.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά σοῦ ἐξηγήσω μέ ποιὸν τρόπο πουλοῦσε ὁ Γεραμάνης καί ἄλλοι ἀθηναῖοι κομμάτια γῆς. Πήγαινε κάποιος στὸν Γεραμάνη : Πουλάς ἓνα κομμάτι ; Πουλάω. Πόσο ; Πόσα λεφτά ἔχεις ; Ἐχω ἑνατὸν εἴκοσι δραχμές. Πάρε ἓνα λιθάρι καί πέτα το. Μέχρι ἐκεῖ πού θά πάη θά 'ναι τὸ μάκρος. Πάρε ἄλλο ἓνα καί πέτα το γιὰ τὸ πλάτος. Ὅπου φτάνανε οἱ πέτρες, βάζανε πασσάλους στὸ χῶμα καί τὰ σύνορα τοῦ κτήματος ἦτανε καθωρισμένα πιά. Τώρα ἔχω τὴν ἐντύπωση ὅτι μέ κοροϊδεύεις Δημήτρη.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όχι. Πρῶτα καί κανέναν πιὸ παλιὸ ἀθηναῖο νά στοῦ βεβαιώση. Τέλος πάντων ἀρκετά εἶπαμε γιὰ τὸν Γεραμάνη καί ἄς πᾶμε κι' ἀπέναντι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ποῦ ἀπέναντι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀπέναντι ἀπὸ τὸ πευκο τοῦ Γεραμάνη, ἐκεῖ ὅπου βρίσκεται σήμερα τὸ γήπεδο τοῦ Παναθηναϊκοῦ, ἦτανε ἡ Περιβόλα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Περιβόλα ; Κανένας μεγάλος κήπος ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κήπος βέβαια, αλλά λαχανόκηπος. Ἡ ὀνομαστή περιβόλα τῆς Ἀθήνας. Ἦτανε ἓνα εἶδος λαχαναγορᾶς. Ἐκεῖ πηγαίνανε κἀθε πρωτὶ οἱ μανάβηδες γιὰ ν' ἀγοράσουν λαχανικιά. Φυσικᾶ δέν πηγαίνανε μόνο μανάβηδες, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ νοικοκυρατοὶ τῆς Ἀθήνας πού θέλανε νά βροῦνε φτηνότερα λαχανικιά, πηγαίνανε ὡς τὴν Περιβόλα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μὲ ἄλλα λόγια σωστὴ ἐκδρομὴ. Γιατί τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη, ἡ κατοικημένη Ἀθήνα, ~~ἔφτανε~~ περιωριζότανε στὴν Πλάνα, στοῦ Ψυρρή κι' ἔφτανε τό πολὺ ὡς τὸ μεταξουργεῖο ἀπὸ τὴν μιά μεριά καὶ ὡς τὰ Ἐξάρχεια ἀπὸ τὴν ἄλλη. Σκέφου λοιπὸν τί ἐκδρομὴ ἔκανε ἓνας ἀθηναῖος νοικοκύρης πού ξεκίνοῦσε ἀπὸ τὴν Πλάνα γιὰ νά πάη πεζῆ ὡς τὴν Περιβόλα, τέρμα λεωφόρου Ἀλεξάνδρας γιὰ ν' ἀγοράσῃ φτηνότερα τὰ λαχανικιά του. Καὶ τί ὀλαφορὰ θὰ εἶχε στὰ φώνια του ; Μιά δυό, τρεῖς δεκάρες τό πολὺ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μὰ τρεῖς δεκάρες Γιάγκο, σ' ἓνα ἡμερομίσθιο πού δέν περνοῦσε τίς δυό - δυόμιση δραχμές, ἦτανε λογαριασμὸς γιὰ τὸν φουκαρὰ τὸν ἀθηναῖο νοικοκύρη.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ὅμως ἔχω μιὰν ἀπορία. Λέγαμε ὅτι ἡ Ἀθήνα ὑπέφερε ἀπὸ ἔλλειψι νεροῦ. Ἡ ἡ Περιβόλα πὼς ἀνταποκρινότανε στὶς ποτιστικὲς τῆς ἀξιώσεις ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εἶχε πηγᾶδια. Πολλὰ πηγᾶδια. Καὶ σκέφου ὅτι μέσα στὰ πηγᾶδια αὐτά, ἔμεινε κι' ἓνα ὀνομαστό, ἡ περίφημη Πηγᾶδα τοῦ Βεζανῆ, ἡ ὁποία βρισκότανε κἀπου ἐκεῖ καὶ μιά ἐποχὴ ἐνίσχυε καὶ τὴν δεξαμενὴ τῶν Ἀθηναίων. Τόσο πολὺ νερό εἶχε ἡ Πηγᾶδα τοῦ Βεζανῆ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βέβαια, ἔχεις δίκαιο. Ἦτανε τὰ πηγᾶδια τῆς Ἀθήνας. Ἀφοῦ ὅπως ἔχω ἀκούσει, ὑπῆρχανε καὶ πολλὰ πηγᾶδια στὸ Κολωνάκι, μέσα στὴν πλατεῖα Κολωνακίου. Εἶναι ἀλήθεια αὐτό ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αληθέστατο. Μά ή πλατεία Κολωναίου, έδω κι' έβδομηντα χρόνια δέν λογαριαζότανε για 'Αθήνα. "Ητανε έξοχή. Καί δω ξεκινάει σήμερα ό άθηναϊος για να πάη στην Γλυφάδα τό καλοκαίρι για να βρή φρέσκο φάρι, έτσι τότε πηγαίνανε στό Κολωνάκι για να πιουνε κρυο νερό, κάτω από τά πλατάνια πού ύπήρχαν στην πλατεία.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μοϋ είναι αδύνατον να φανταστώ τό Κολωνάκι μέ πλατάνια και πηγάδια. Θα είχε ασφαλώς και έξοχικά κέντρα εκεί.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολλά. "Ητανε τά ζυθοπωλεία του Φίξ, του Μπαχάουερ πατέρα τη σημερινής μεγάλης πιανίστας Τζίνας Μπαχάουερ, τό ζυθοπωλείο του 'Αρνιώτη πού έφερε αργότερα θέατρο Ποικιλιών και είχε τό κοπάδι μέ τούς γυμνασμένους σκύλους, τό ζυθοπωλείο του Κουτρομπάνου, του Κατσίχτη... Καί να σκεφτης Γιαγιο, ότι όλα αυτά τά ζυθοπωλεία διέθεταν και " αϊθούσας δι'οίκογενείας " πού εις τήν πραγματικότητα δέν ήτανε παρά δωμάτια για έρωτικά ζευγάρια.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Είναι γνωστό άραγε γιατί τό είχαν βγάλει Κολωνάκι αυτό τό μέρος ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεβαίως. Κολωνάκι τό είχανε ονομάσει αυτό τό μέρος, πολύ πριν από τήν 'Επανάσταση του 1821, όταν ^{είχε} ~~είχε~~ πέσει στην 'Αθήνα μια έπιδημία χολέρας, επί Τουρκοκρατίας και έδεινάτισε τόν πληθυσμό. Είπανε λοιπόν τότε ότι έπρεπε να γίνη μια λιτανεία για να έξορισθη ή έπιδημία και να ρίξουνε συμβολικά ένα βάρος έξω από τήν πόλι. Βρήκανε λοιπόν μια μαρμάρινη αρχαία κολώνα, σπασμένη μάλιστα και μισή - γι' αυτό τήν αποκαλέσανε σμικρυντικά : Κολωνάκι - και τήν μεταφέρανε μέ λιτανεία έξω από τήν 'Αθήνα και τήν πέταξαν εκεί... ~~αλλά~~
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νομίζω πως βρίσκεται ακόμα και σήμερα αυτό τό μαρμάρινο Κολωνάκι στόν μικρό κήπο της πλατείας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, γιατί αυτή ή πλατεία είχεν πολλές περιπέτειες.

"Εως τά χίλια έννιακόσια περίπου, δηλαδή πρό έβδομήντα μόλις έτών, τά πλατάνια ύπήρχαν καθώς και ή δημοτική βρύση. Τότε, όταν αποφασίστηκε νά γίνη πλατεία της 'Αθήνας ή έξοχική εκείνη τοποθεσία, κόψανε τά πλατάνια και όνομάσανε τήν πλατεία : Πλατεία "Ολγας. 'Αρπύτερα τήν μετονομάσανε σέ Πλατεία Φιλικής 'Εταιρείας όπως λέγεται ακόμη και σήμερα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ετσι λέγεται ; Πλατεία Φιλικής 'Εταιρείας ; Δέν βαρυνέσαι. 'Ο κόσμος τήν ξέρει πάντα κ Κολωνακι και μάλιστα, σχολαστικώτατα Πλατεία Κολωνακίου !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' αυτή ή άσχημάτιστη τότε πλατεία ήτανε γνωστή για όρμητήριο κανταδόρων, γιατί εκεί ύπήρχε κατά τά 1900 ένα φοιτητικό έστιατόριο του Μαγιάση, γνωστό γιατί έκανε πίστωση στους φοιτητάς. 'Εκεί λοιπόν τά βράδυα, οι καλλίφωνοι φοιτηταί, άφου είχανε φάει φάει βερεσέ, ξεκινούσανε μέ τίς κιθάρες τους πρός τήν όδόν Σόλωνος νά τραγουδήσουνε : Τώρα πού άνήκεις σ' άλλονε...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τώρα πού άνήκεις σ' άλλονε ! Μιά πολύ γνωστή καντάδα του Μίνωος. "Ενας λαϊκός συνθέτης πού έχει γράφει άρκετά νόστιμα τραγούδια. Θα μᾶς τό τραγουδήσουν τώρα ό Μουζᾶς και ό Λιγνός.

ΜΟΥΖΑΣ - ΛΙΓΝΟΣ (τραγουδοουν μέ συνοδεία πιάνου)

Τώρα πού άνήκεις σ' άλλονε
και άλλος τήν καρδιά σου έχει
έχει και τήν άγάπη σου
και τά φιλήματά σου...

κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μεγάλη βόλατα κάναμε σήμερα Δημήτρη. Πήγαμε στό πευκο του Γεραμάνη, είδαμε και τήν περίφημη Περιβόλα, κατηφορίσαμε στό Κολωνακι... Που άλλου θα πάμε τώρα ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κοντά στό Κολωνάκι. Θ' άνηφορίσωμε λίγο Γιάγκο νά πάμε σ' ένα ιστορικό καφενετο...
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Αύτήν τήν φορά κατάλαβα. Θά μέ πās στό καφενετο τής Δεξαμενής. Έκει όπου μαζεούντουσαν οί λόγιοι τής έποχής καί οί σοβαρές πέννες, όπως ο Παπαδιαμάντης, ο Μωραϊτίδης, ο Καριαβίτσας, ο Κακλαμάνος καί ένα σωρό άλλοι.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Είναι πραγματικά ιστορικό αυτό τό καφενεδάκι τής Δεξαμενής. Μά πρίν φτάσωμε στό καφενεδάκι, πρέπει νά μιλήσωμε γιά τήν Δεξαμενή.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Αύτά τά ξέρω. Η Δεξαμενή αυτή είναι τό άρχαιο 'Αδριάνειο 'Υδραγωγείο πού είχε καταστραφεί καί είχε καλυφθεί από χώμα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Καί μόλις στά 1860, έδώ κι' ένατόν δέκα χρόνια, ή βασίλισσα 'Αμαλία έδωσε έντολή καί χρήματα στους αρχαιολόγους νά κάνουν ανασκαφές καί νά βροθνε τό υδραγωγείο του 'Αδριανου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγκο μου σέ βλέπω από μουσικός, νά γίνεσαι καθηγητής τής 'Ιστορίας. Καί πρέπει νά ξέρης ότι ή αποκάλυψις τής Δεξαμενής ήτανε μεγάλη υπόθεση γιά τήν μικρή τότε 'Αθήνα πού δέν είχε παρά πηγάδια καί μιά μονάχα βρύση μέ τρχούμενο νερό, τήν περίφημη Μπουμπουνίστρα...
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Γιατί τήν λέγανε Μπουμπουνίστρα;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διότι τό νερό της έτρεχε μέ τόση όρμή, ώστε καμμιά φορά δημιουργούσε τρομακτικό θόρυβο. 'Επί Τουρκοκρατίας άκόμα οί άθηναίοι τήν είχανε βγάλει μπουμπουνίστρα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Καί πού βρισκότανε ή περίφημη αυτή Μπουμπουνίστρα;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάτω από τήν 'Ακρόπολι κάπου κοντά στην όδόν 'Αδριανου. Κι' αυτός ο όρόμος, ώνομάσθημε 'Αδριανου, γιατί απ' εκεί περνούσε τό 'Αδριάνειο 'Υδραγωγείο.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ας ξαναγυρίσωμε στό καφενεδάκι τῆς δεξαμενῆς. Νομίζω πῶς ἔχει ἐνδιαφέρον τό θέμα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Περισσότερο ἀπ' ὅσο φαντάζεσαι Γιάγκο. Σκέψου ὅτι ἐκεῖ, στήν μικρή πλατεῖα τῆς δεξαμενῆς, ἐβασίλευε ἐπί πενήντα ὀλόκληρα χρόνια ἕνα θέατρο...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Θέατρο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, τό θεατράκι τοῦ διασῆμου παραγνιοζοπαίκτη τοῦ Μόλλα εἶναι ἀδύνατον νά φανταστῆς τί κόσμος ἀνέβαινε στήν δεξαμενή γιά νά παρακολουθήσῃ τίς πνευματωδέστατες παραστάσεις τοῦ Μόλλα μέ τόν θυμόσοφο ἥρωά του τόν Καραγνιόζη. Οἱ ἐξυπνάδες καί τὰ χωρατά τοῦ Μόλλα, γινόντουσαν ἀμέσως κτήμα τῶν ἀθηναίων πού τὰ ἐπαναλαμβάνανε.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μήπως θυμᾶσαι κανένα ἀπ' αὐτά ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια. Ὁ Καραγνιόζης πλησιάζει σ' ἕνα ἐστιατόριο. Εἶναι πεινασμένος καί ἀδέκαρος. Ἐρωτᾷ τόν ταβερνιάρη : Πόσο τὰ μακαρόνια μπάρμπα ; Τὰ μακαρόνια ἔχουν εἴκοσι λεπτά ἢ μερίδα. Καί ἡ σάλτσα ; Ἡ σάλτσα εἶναι δωρεάν... Ἀλήθεια ; λέει ὁ Καραγνιόζης, βάλε μου δυό μερίδες σάλτσα δωρεάν.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τώρα πού μου τό εἶπες αὐτό, θυμήθηκα κι' ἄλλο ἕνα τοῦ Καραγνιόζη, πού περνοῦσε πάλι πεινασμένος καί ἀπένταρος, ἔξω ἀπό ἕνα φούρνο. Εἶδε τὰ φωμιά στιβαγμένα κι' ἐρωτᾷ τόν φούρναρη : Ποιανοῦ εἶναι αὐτά τὰ φωμιά μπάρμπα ; Διὰ μου... ἀπαντᾷ ὁ φούρνερος. Καί ὁ Καραγνιόζης ἀνταπαντᾷ μέ θαυμασμό καί ἀπορία : Διὰ σου εἶναι ; Καί δέν τὰ τρῶς ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὁ καημένος ὁ Μόλλας ! Ἐώρασε πέντε ὀλόκληρες δεκαετίες στήν μικρή πλατεῖα τῆς δεξαμενῆς καί οἱ ἀθηναῖοι δέν λογαριάζανε τόν κόπο ν' ἀνεβοῦνε ὄλου τόν ἀνήφορο γιά νά πᾶνε στόν Καραγνιόζη.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πραγματικά ιστορικό λοιπόν τό καφενεδάκι τῆς Δεξαμενῆς. Καί θεατρικῶς ιστορικό λόγω τοῦ Μόλλα καί τοῦ Καραγιαννιόζη του καί λογοτεχνικῶς ιστορικό, ἀφοῦ ἐκεῖ συχνάζανε οἱ μεγάλοι δημοσιογράφοι καί λογοτέχνες, ὅπως ὁ Παπαδιαμάντης.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὀχι μόνο θεατρικῶς καί λογοτεχνικῶς ιστορικό, μά καί πολιτικῶς ἀκόμα εἶναι ιστορικό τό καφενεδάκι τῆς Δεξαμενῆς.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πολιτικῶς, γιατί ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐδῶ κι' ἐξήντα ἀκριβῶς χρόνια, στά 1909, στό καφενεδάκι τῆς Δεξαμενῆς ἔγιναν οἱ πρῶτες συναντήσεις τῶν ἀξιωματικῶν πού δημιουργήσανε τήν Ἐπανάστασι τοῦ 1909 στό Γουδί καί γλυτώσανε τήν Ἑλλάδα ἀπό τόν ~~καταστροφικόν~~ παλαιοιομματισμό.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ὡστε ἐκεῖ ; Στό καφενεδάκι τῆς Δεξαμενῆς ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Γι' αὐτόν τόν λόγο καί ὁ δρόμος πού περνᾷ ἀπ' ἐκεῖ λέγεται ἀκόμα καί σήμερα : Ὁδός Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μέ ἄλλα λόγια ἡ Δεξαμενή, εἶναι ἓνα κομμάτι ιστορικό μέσα στήν Ἀθήνα. Κειμήλιο ἀληθινό. Μά καί σήμερα ἀκόμη ἔχει τήν γραφικότητά του ἐκεῖνο τό ὑψηλό κομμάτι τῆς Ἀθήνας. Καί φυσικά θά γνῶρισε κι' αὐτό τό καφενεδάκι τήν δόξα τῆς ἀθηναϊκῆς καντάδας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀσφαλῶς, γιατί ἐκεῖ, σέ ὄρες πού δέν πολυπήγαιναν οἱ τακτικοί, θαμῶνες τοῦ καφενείου τοῦ κύρ' Σωτήρη, μαζευτόντουσαν ~~ἀκριβῶς~~ μερικοί κανταδόροι καί κᾶνανε τίς δοκιμές τους, γιά νά μάθουν ἓνα καινούργιο τραγοῦδι καί νά τοῦ προσαρμόσουν τό σεγκόντο στό πρίμο. Ἐκεῖ πηγαίνανε ὁ Μωραΐτης τοῦ μελοδράματος, ὁ βαρύτονος Γιάννης Ἀγγελόπουλος, ὁ συνθέτης Νίκος Χατζηποστόλου, παλαιός κανταδόρος κι' αὐτός καί σιγοτραγουδούσανε ~~ἀκριβῶς~~ ἐνῶ ὁ καφετζῆς, ὁ περιώνυμος κύρ' Σωτήρης, ἐνθουσιασμένος σερβίριζε τούς καφέδες **ὁ ὠ ρ ε ἄ ν !**

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί μία από τίς ωραιότερες παλαιές άθηναϊκές καντάδες ήτανε καί τό 'Α γ ι ό κ λ η μ α πού λένε ότι γράφτηκε εκεί πάνω στήν Δεξαμενή.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αυτό τό πιστεύω, γιατί ό καφετζής ό κύρ' Σωτήρης ήτανε πολύ μερακλής στό καφενεδάκι του καί εΐχε όλόκληρο περιβολάκι γύρω γύρω. Σεχώριζαν όμως μέσα στά λουλούδια του μιá γαζία, για τήν όποία ό Μωραϊτίνης έχει γράφει περίφημους στίχους καί ένα άναρριχητικό άγιόκλημα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αυτό τό άγιόκλημα πού θα μās τραγουδήσουν τώρα ό Μουζας μέ τόν Λιγνό.
- ΜΟΥΖΑΣ- ΛΙΓΝΟΣ (Τραγουδοϋν τό 'Αγιόκλημα)
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί τά θέλεις Γιάγιο ; 'Ωρατα τά χρόνια έπεινα κι' ές τά κατηγοροϋμε καμμιά φορά για τήν φτώχεια τους καί τήν κακομοιριά τους...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ήτανε ωρατα γιατί ήτανε άπλά, χωρίς έπιτήδευσι καί γραφιά. 'Αλλά ή ώρα πέρασε καί πρέπει νά διακόψωμε δυστυχώς.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί νά γίνη ; Θα τά ξαναποϋμε πάλι τήν έρχόμενη Κυριακή, τήν ίδια πάλι ώρα.